

door middel van een motie duidelijk te maken dat dat geweld eenvoudig ontoelaatbaar was. Zijn betoog, appellerend aan het ethos van een beweging die zich socialistisch noemde, maakte indruk. Méér indruk evenwel maakte vervolgens een betoog van Drees: gewapend optreden kon, zei hij, nodig zijn juist om de beginselen van Linggadjati veilig te stellen; bovendien: traden de PvdA-ministers uit het kabinet, dan zou de KVP genoopt worden, een regering te vormen samen met fracties uit de rechtse oppositie; te voorzien viel dat dãn in Indië krasser zou worden opgetreden en dat van Linggadjati niets zou terechtkomen – óók dat het jaren kon duren voordat er weer PvdA-ministers zouden zijn. Vorrink bracht het zwaarst mogelijke geschut in stelling: als de motie-de Kadt werd aangenomen, zouden het partijbestuur (het PB) en de PvdA-ministers hun mandaat ter beschikking stellen (hetgeen, dat was duidelijk, de partij volledig ontredderd zou achterlaten). De Kadt, aanvoelend dat zijn motie met grote meerderheid zou worden verworpen, trok haar in. Nadien mochten Drees en Vorrink vertrouwen dat zij het grootste deel van de partij achter zich hadden.

Inderdaad, toen op maandag bekend werd dat de Eerste Politie Actie was ingezet, was de reactie van de meerderheid der leden, aldus Poeze, 'lauw maar instemmend'.¹ Palar hield zich aan zijn verklaring: uit de eerste vergadering die de fractie na het inzetten van de actie hield, liep hij in tranen weg, uitroepend dat hij zich aan de zijde van de Republiek zou scharen.² Nadat evenwel de regering op 23 juli in de Kamer had verklaard dat er in Indië slechts sprake was van een beperkte actie en dat het haar bedoeling was, trouw te blijven aan de geest van Linggadjati, gaf de fractie op 24 juli geen steun aan een motie van de CPN waarin aan de regering werd gevraagd, de militaire operaties onmiddellijk te staken. 'De Dreesmannetjes (in het bijzonder Drees, Lief-tinck, Neher en Jonkman)', schreef het PvdA-Kamerlid Frans Goedhart aan een geestverwant in Batavia,

'hebben het hier klaargespeeld, de fractie en het PB in de luren te leggen. De leiding van de fractie en PB zijn uiterst zwak, zodat Drees betrekkelijk makkelijk

communistische sympathieën verdacht, verhinderd dat hij via Australië en de Verenigde Staten naar Nederland terugkeerde – hij mocht wel rechtstreeks naar Nederland vliegen. Hij werd in '48 tot Kamerlid gekozen.

¹ Poeze in: *Nederland, links en de koude oorlog*, p. 47. ² Hij is voor haar werkzaam geworden in de Verenigde Naties.